TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

TP.HCM mở rộng không gian phát triển từ cửa ngõ biển

06:09 03/10/2026

Sự mở rộng không gian đô thị đang đặt TP.HCM trước một bài toán mới: Không chỉ phát triển thêm các khu đô thị mà phải tổ chức lại mối quan hệ giữa trung tâm, khu công nghiệp, logistics và hệ thống cảng biển. Trong cấu trúc mới, kinh tế biển có thể trở thành một trong những trục định hình không gian phát triển của siêu đô thị.

Từ đô thị hướng tâm sang mạng lưới đa cực

TP.HCM đang đứng trước một giai đoạn phát triển khác biệt khi không gian kinh tế không còn tập trung chủ yếu quanh khu vực lõi. Sau sáp nhập, quy mô đô thị mở rộng kéo theo sự xuất hiện của nhiều cực phát triển với những chức năng kinh tế khác nhau.

Theo Kiến trúc sư Ngô Anh Vũ, cấu trúc phát triển mới có thể được tổ chức thành 5 cực động lực, từ trung tâm tài chính, quản trị; cực đổi mới sáng tạo; khu vực đô thị, y tế, giáo dục phía Tây đến thủ phủ công nghiệp - logistics phía Bắc và cực cảng biển, năng lượng, khu thương mại tự do phía Nam.

Điểm đáng chú ý là các cực này không được nhìn như những khu vực phát triển tách biệt. Theo các chuyên gia, giá trị của cấu trúc đa cực nằm ở khả năng kết nối chúng thành một mạng lưới thống nhất bằng đường bộ, đường sắt, đường thủy, hàng không và hạ tầng số.

Hệ thống cảng biển và logistics được xác định là một trong những trục quan trọng trong không gian phát triển mới của TP.HCM.

Kiến trúc sư Ngô Viết Nam Sơn cho rằng TP.HCM cần hướng tới mô hình đô thị đa trung tâm, đồng thời hình thành các hành lang liên kết giữa ba cực lớn gồm đô thị công nghiệp phía Bắc, đô thị trung tâm và đô thị biển Cần Giờ - Bà Rịa - Vũng Tàu.

Cùng với đó là hệ thống hạ tầng đa phương thức để kết nối các trung tâm sản xuất với đầu mối giao thông, khu công nghiệp và cảng biển. Đây được xem là điều kiện quan trọng để giảm áp lực lên khu vực lõi và rút ngắn khoảng cách giữa nơi sản xuất với thị trường.

Bài toán đặt ra không chỉ là xây thêm đường hay khu đô thị, mà là tổ chức lại dòng di chuyển của hàng hóa, con người và dịch vụ trên toàn không gian mới.

Cảng biển phải kéo theo hệ sinh thái dịch vụ

Trong cấu trúc phát triển mới, khu vực phía Nam đang sở hữu lợi thế đặc biệt với cụm cảng nước sâu Cái Mép - Thị Vải, cảng trung chuyển quốc tế Cần Giờ cùng hệ thống đô thị biển và logistics.

Tuy nhiên, lợi thế cảng biển chưa đồng nghĩa với việc toàn bộ giá trị của kinh tế biển đã được khai thác. Ông Nguyễn Đỗ Dũng, Tổng Giám đốc enCity, cho biết khoảng 60% quỹ đất khu công nghiệp của TP.HCM nằm cách các cửa ngõ cảng nước sâu trên 50 km. Điều này khiến bài toán kết nối giữa khu công nghiệp và cảng trở thành một trong những vấn đề cần được giải quyết khi tái tổ chức

không gian kinh tế.

Theo ông Dũng, lượng hàng đến khu bến Cái Mép từ chính khu vực Bà Rịa - Vũng Tàu trước đây chỉ chiếm khoảng 5%, trong khi một tỷ lệ đáng kể đến từ các cảng thủy nội địa và ICD tại TP.HCM. Những con số này cho thấy dòng hàng hóa đang vận động qua nhiều địa bàn và phương thức khác nhau, đòi hỏi một quy hoạch logistics ở quy mô vùng thay vì từng địa phương riêng lẻ.

Một vấn đề khác được đặt ra là giá trị gia tăng từ hoạt động hàng hải. Theo ông Dũng, Việt Nam vẫn thất thoát khoảng 6-8 tỷ USD mỗi năm từ các dịch vụ có giá trị gia tăng cao như tài trợ thương mại, tài trợ tàu biển, bảo hiểm và tái bảo hiểm hàng hải.

Điều này cho thấy dư địa của kinh tế biển không chỉ nằm ở khai thác cảng hay vận chuyển hàng hóa. Khi hệ thống cảng, khu công nghiệp, logistics, tài chính và dịch vụ hàng hải được kết nối, khu vực phía Nam có thể hình thành một chuỗi giá trị rộng hơn quanh các cửa ngõ quốc tế.

Để làm được điều đó, các chuyên gia cho rằng TP.HCM cần đồng bộ hóa các hành lang giao thông Bắc - Nam, Đông - Tây với hệ thống đường thủy, đường sắt và hàng không; đồng thời phát triển logistics đa phương thức và hạ tầng số.

Trong dài hạn, việc tái định hình đô thị vì thế không chỉ được đo bằng số lượng dự án mới hay tốc độ mở rộng không gian xây dựng. Quan trọng hơn là khả năng hình thành một cấu trúc đô thị trong đó trung tâm tài chính, khu công nghiệp, trung tâm đổi mới sáng tạo và cảng biển cùng bổ trợ cho nhau.

Khi đó, kinh tế biển không còn là một cực phát triển nằm ở phía Nam thành phố, mà trở thành một mắt xích trong toàn bộ mạng lưới kinh tế của TP.HCM, kết nối sản xuất với thị trường quốc tế và mở rộng dư địa tăng trưởng cho siêu đô thị trong giai đoạn mới.

Minh Thành *(t/h)*